

TEATER & DANNEELSE I FÆLLESSKAB

Evaluering af projekt og teaterforløb
'Andre Horisonter'

FOR Opgang2 - DECEMBER 2020

Støttet af

SocialRespons

VELUX FONDEN

KORT OM PROJEKTET

PROJEKTPERIODE

September 2018 til december 2020

BAGGRUND

Manglen på fællesskab blandt unge både i og udenfor skolesammenhæng, og risikoen for at unge på en eller anden måde ender på et socialt sidespor, er problemstillinger, som 'Andre Horisonter' ønsker at bidrage til at modvirke. 'Andre Horisonter' er en direkte videreudvikling af Opgang2s projekt 'Nye Horisonter' (2014-2017). Hvor 'Nye Horisonter' havde fokus på udvikling af produkter, debatforestillinger og en online platform, har 'Andre Horisonter' fokus på at udvikle aktiviteter, som understøtter, at teaterforestillinger kan fungere som grundlag for etablering og formidling af fællesskab.

OVERORDNET FORMÅL

Formålet med projektet er at inspirere eksklusions-truede unge til at søge konstruktive og inkluderende fællesskaber. Gennem teater samt workshops før og efter teaterforestillingen søger 'Andre Horisonter' at arbejde videre med at forankre de oplevelser, en teateroplevelse kan igangsætte hos de unge. Gennem workshops vil projektet søge at skabe trygge fællesskaber, hvor de unge kan viderebearbejde emner og oplevelser fra teaterforestillingen.

MÅLGRUPPE

Primær målgruppe er unge mellem 13 og 19 år. Halvdelen af målgruppen er elever i udskolingen på almindelige folkeskoler, hvor en større eller mindre andel af eleverne er i en udsat position, blandt andet karakteriseret ved en risiko for skolefrafald. Den anden halvdel af målgruppen udgøres af elever på 10. klasser-centre eller særlige skoletilbud rettet mod elever med særlige behov, hvor der opleves at være en stor andel af elever med risiko for skolefrafald og samfundsmæssig eksklusion.

Sekundær målgruppe er fagprofessionelle omkring målgruppen. Målgruppebeskrivelsen ift. den primære målgruppe er tilpasset fra den oprindelige projektbeskrivelse, hvor der var et specifikt fokus på unge med tilknytning til udsatte boligområder. Se side 12 for en nærmere beskrivelse af projektets målgrupper.

FINANSIERING

VELUXFONDEN

EVALUERINGS HOVEDKONKLUSIONER

- 'Andre Horisonter' er et projekt, der har skabt **nye begyndelser for fællesskaber** blandt unge i alderen 13-19 år.
- Resultaterne for de unge ses indenfor temaerne: **'Dannelse & mod', 'Kreativitet & nysgerrighed', 'Nye roller & identitetsskabelse' og 'Nye relationer'**. Det er ikke alle unge, der oplever resultater indenfor alle temaer, og resultaterne er både noget, der ses under og umiddelbart efter forløbet, og noget, som forventes at komme til udtryk senere, fx gennem erindring. Forløbet og dermed indsatsen er kortvarig (en dag), og de resultater, der ses for de unge, er ikke store ændringer for det enkelte individ her og nu. Det er resultater i og for fællesskabet i form af fælles oplevelser og nye indtryk af og syn på hinanden, som vurderes at have en positiv betydning for fællesskabet og dettes mulighed for at udvikle sig i en positiv retning.
- Det udbytte, de unge får, opnår de ikke kun ved at opleve teater, men fordi de selv arbejder med teater og benytter sig af greb, øvelser og udtryksformer fra teatrets verden.
- Samlet set drives forløbet frem af en række **principper**, som sammen med de konkrete dramapædagogiske aktiviteter er med til at sikre udbytte for målgruppen. Se principperne på side 25.
- Skolerne oplever forløbet som meget brugbart, både fordi det hjælper dem til at arbejde med teater som genre, men også fordi det giver dem et redskab til at arbejde med en anden form for dannelse end den, der generelt arbejdes med i skoleregii. Det handler fx om, at ikke alt har ét bestemt mål eller formål, at der ikke altid er et rigtigt og et forkert svar, og at man nogle gange selv kan være med til at digte en alternativ slutning. Mødet med denne type medskabende dannelse fremstår svær for en del af de unge, men det fremstår også som om, at det er i det svære møde, at læringen sker.
- Evalueringen peger afslutningsvis på en række **opmærksomhedspunkter**, og giver konkrete anbefalinger til Opgang2s fortsatte arbejde med at udvikle konceptet. **Det største opmærksomhedspunkt og potentiale** ligger i at arbejde yderligere med at sikre og bidrage til, at de tilknyttede lærere fortsætter arbejdet fra forløbet, og udnytter de muligheder, der ligger i at forankre og udbygge resultater og oplevelser fra workshopdagen. Der er som del af evalueringen udviklet to **dialog- og refleksionsredskaber**, som kan bruges til at styrke dette arbejde. Se modellerne på side 20-21.

VIDEN FRA PROJEKTET

Evalueringens primære formål har været at synliggøre resultater og bidrage til læring og udvikling af metoden. Den indsamlede data har dog også givet viden om målgruppen, både de unge og partnerorganisationer. Det er viden, som kan være relevant i arbejdet med at udvikle og udbrede koncepter, som på samme måde som 'Andre Horisonter' ønsker at arbejde med kultur som løftestang til at sikre udvikling blandt unge i en udsat position.

- **Flere unge har svært ved at stille sig frem.** Lærere og elever påpeger, at unge i dag har svært ved at stille sig frem og blive set på i "det virkelige liv" (dvs. udenfor de sociale medier). Det er nok noget, der også tidligere har været svært for unge, der er ved at finde sig selv og sin identitet, men der gives eksempler på, at det måske er blevet ekstra svært, efter en del af ungdomslivet foregår digitalt, hvor de unge er blevet vant til, at de kan gennemse og redigere. Dette synes på den ene side at betyde, at det er svært for de unge at træde ind i forløb som 'Andre Horisonter', men på den anden side tegner det også et billede af, at der måske netop er behov for sådanne forløb, der kan styrke de unge i deres fysiske liv og fællesskaber. Her tegner der sig et behov for yderligere vidensindsamling ift. at forstå, hvordan unges digitale liv påvirker deres fremtræden i det virkelige liv.
- **Det er udfordrende for de unge at arbejde med abstraktion og forestillingsevne - og at sætte sig fri fra en mere målstyret ramme.** Flere lærere satte i interview ord på, at de oplevede, at nogle af de unge havde svært ved at være i forløbet og en ramme, hvor de ikke helt vidste, hvad der forventedes. De var udfordret i den friere ramme, hvor der blev arbejdet med at øve abstraktion og forestillingsevne. Erfaringerne fra workshopforløbet i Andre Horisonter viser, hvordan arbejdet med kunst og kultur netop kan øve dette.
- **Teater er ønsket, men har ikke altid let ved at få en plads i skolerne.** Mange skoler, der deltager, giver udtryk for, at de kan have svært ved at få arbejdet med teater. Det gælder både teatret som genre (fx som del af faget dansk), men også som det, der følger med ved at lave drama, prøve kræfter med andre udtryksformer og arbejde med en bredere form for dannelse. Derfor er skolerne glade for Opgang2 og 'Andre Horisonter', både fordi de kommer ud til dem lokalt på skolerne, men også fordi de tilbyder at bidrage med noget, som nogle skoler selv har svært ved at dække. En enkelt skole fortæller også, hvordan skolekomedie fx ikke længere er noget, de laver – og at de oplever det som et tab, at de på den måde mister at kunne bruge teatret som en del af undervisningen.

6 PRINCIPPER BAG WORKSHOPFORLØBET

Principperne beskriver den tilgang og tankegang, der ligger bag arbejdet i Andre Horisonter. Principperne fremgår af modellen på side 25 og beskrives på de følgende sider.

Principperne er udarbejdet som del af evalueringen i projektet. De er lavet med udgangspunkt i de virkemidler, der har fremstået som centrale i projektet som medvirkende til at sikre, at aktiviteterne skaber resultater for deltagerne.

Et første udkast til principperne blev udarbejdet efter projektets første år. I den sidste del af projektperioden er projektet blevet evalueret på deres brug af principperne. Principperne er herefter blevet justeret som en del af den afsluttende evaluering, så de nu tydeliggør det, der er vigtigst for at sikre et godt forløb.

Principper laves generelt, så de afspejler bestemte værdier, og samtidig anviser en bestemt handling. Her omfatter det de værdier, som er bærende i Opgang2s arbejde med unge, som også har været tydelige i den tilgang, der har været synlig i de afholdte forløb. Flere af principperne bygger videre på elementer i kunst- og kulturprojekter, som er beskrevet i bogen *Når kunst gør en forskel* (Nielsen & Sørensen 2017).

Det omfatter elementer, som den samlede analyse har vist, har været gældende i dette specifikke kunstprojekt.

Principperne indgår som en del af den samlede metode i 'Andre Horisonter'. De fungerer også som én af fem modeller, der udgør metoden, og som projektet fremadrettet kan bruge i dialogen med skoler, der skal arbejde med indsatsen. Dette med henblik på at sikre gode forløb og samtidig bedst mulige rammer for, at gruppens lærer efterfølgende kan arbejde videre med at forankre og udbygge de resultater, der skabes med forløbet.

DE 6 PRINCIPPER (MODEL 2)

NYE BEGYNDELSER FOR FÆLLESSKABET

Workshopforløbet skaber forskellige typer af resultater for deltagerne. Se model 3 side 37. Resultaterne kan ses som byggesten til deltagerens ungdomsliv, der bliver anvendelige i forskellige sammenhænge. Nogle af resultaterne kan altså ikke spores hos de unge nu, men lagrer sig hos dem, og kan bidrage til deres liv og udvikling fremadrettet.

Resultaterne ses først og fremmest i og for fællesskabet. Fællesskabet er det "rum", der arbejdes i, og det muliggøre mange af de oplevelser og øvelser, der finder sted i forløbet. Samtidig er det også i fællesskabet, fremfor hos det enkelte individ, at resultaterne tydeligst træder frem.

Samlet set er resultaterne i særlig grad de fælles oplevelser i løbet af dagen, herunder af glimtvis nye relationer eller nye dynamikker i gruppen. Det sker, når nye individer træder frem, og når nye fagligheder eller roller kommer i fokus. Alle disse fælles øjeblikke og oplevelser skaber nye begyndelser for fællesskabet, og udgør således byggesten, der fremadrettet kan bruges til at styrke fællesskabet. Individet oplever også resultater, fx ved at indtræde i nye roller og derved måske påvirke sine relationer, men da forløbet er kort, skabes der ikke i så høj grad rum for, at individet kan arbejde med og få indsigter om sig selv og sine styrker, som det kan være tilfældet ved deltagelse i længere kunstforløb, fx som

beskrevet i bogen *Når kunst gør en forskel* (Nielsen & Sørensen 2017).

Resultaterne handler således ikke så meget om at skabe resultater for det enkelte individ, men i højere grad om at skabe stærke fællesskaber.

De deltagende unge oplever ikke nødvendigvis resultater indenfor alle temaer, men der tegner sig et billede af, at deltagerne oplever resultater indenfor et eller flere af temaerne. Nogle resultater italesætter de unge selv, andre fremgår af interview med deres lærere, og endelig er nogle blevet tydelige igennem observation af de unge, hvor reaktioner og opførsel undervejs har synliggjort, hvad de tager med sig fra dagen. Hvor nogle af de deltagende unge sætter ord på deres udbytte, giver andre udtryk for, at de kun fik meget lidt ud af at deltage. I sidste tilfælde fremhæver nogle lærere dog, at de unge har fået noget ud af det, men at de ikke er klar over det selv.

RESULTATER (MODEL 3)

